

Tjock- och ändtarmscancer

Tjock- och ändtarmscancer är Sveriges tredje vanligaste tumörsjukdom efter prostata- och bröstcancer. Omkring 5 500 personer insjuknar varje år. Medelåldern är cirka 75 år men man kan få cancer även i unga år (40 år), vilket då oftast beror på en ärftlig risk. Personer med inflammatorisk tarmsjukdom, ulcerös kolit eller Crohns sjukdom, har en ökad risk att få tjock- och ändtarmscancer.

Om cancer upptäcks i tid kan sjukdomen botas med operation, och fler än hälften av de som insjuknar blir botade.

1. Vad är tjock- och ändtarmscancer?

En tumör i tarmen börjar som en polyp av varierande storlek och utseende. Tas inte denna bort övergår den inte sällan i cancer. Vid 50-års ålder har hälften av alla svenskar polyper i tarmen. Cirka 30 procent av polyperna är sådana som kan övergå till cancer.

När en cancer börjat växa kan den sprida sig genom tarmväggen till angränsande lymfkörtlar och även till olika organ, där lever och lungor är vanligast.

2. Hur yttrar sig tjock- och ändtarmscancer?

Majoriteten av dem som insjuknar har diffusa symtom. De vanligaste är ändrade avföringsvanor, samt blödningar och slem om tumören sitter i ändtarmen. Att personer ibland söker läkare sent kan bero på att tarmcancer har liknande symtom som vid hemorrojder.

Alla som har ändrade avföringsvanor eller blod och slem i avföringen ska uppsöka läkare för att bli undersökta.

Hos 25 procent av dem som får tjock- eller ändtarmscancer upptäcks tumören vid akutbesök

för tarmvred, kraftig blödning eller att tarmen har brustit.

3. Hur ställs diagnosen?

Rektoskopi, tjocktarmsröntgen och koloskopi är de undersökningsmetoder som används för att ställa diagnos. De två sistnämnda är likvärdiga diagnosmetoder. Vid rektoskopi förs ett smalt rör in i ändtarmen. Genom röret kan man se hur tarmen ser ut och även ta vävnadsprov. När man gör koloskopi för man in en tunn slang genom vilken man kan se och fotografera hela tjocktarmen, ta vävnadsprover samt bränna bort mindre polyper. Inför operation undersöks även lever och lungor för att utesluta en tumörspridning. Sitter tumören i ändtarmen görs alltid en magnetröntgen av bäckenet för att avgöra om tilläggsbehandling med strålning kan bli aktuell.

4. Hur behandlas tjock- och ändtarmscancer?

Tjock- och ändtarmscancer behandlas i första hand med operation och det är endast ett fåtal som får stomi.

Strålbehandling, ibland i kombination med cytostatika (om tumören är stor) används vid tumörer i ändtarmen för att krympa dem så att operation är möjlig eller för att reducera risken för ett lokalt återfall.

Cytostatikabehandlingen ges både före och efter operation när det finns en hög risk för spridning till lever och lungor. Också i de fall där det inte går att bota cancer, kan cytostatika ge ett förlängt liv med god livskvalitet.

5. Framtidsutsikter och kommande förbättringar

Kirurgin har förbättrats och det kommer ständigt nya mediciner till exempel nya cytostatika.

Immunterapi har också börjat användas vid behandling av tjock- och ändtarmscancer, samt specifika mediciner som påverkar kärlnybildningen till tumören.

Ett sätt att hitta tumörer tidigare skulle vara hälsokontroller inriktade på tjock- och ändtarmscancer (screeningprogram). Viktigt är att alltid uppsöka läkare när man har symtom.

Fakta om Mag- och tarmförbundet

Mag- och tarmförbundet är en ideell organisation för människor med sjukdomar eller funktionsstörningar i matsmältningskanalen.

Vi arbetar med medlemsstöd, information och samhällspåverkan.

Bland Mag- och tarmförbundets medlemmar finns personer med många olika diagnoser, till exempel analinkontinens, Crohns sjukdom, IBS/ kolon irritabile, kronisk förstoppning och ulcerös kolit.

Som medlem i Mag- och tarmförbundet tillhör du en förening. Där kan du få information och möjlighet att träffa människor i samma situation för erfarenhetsutbyte. Genom föreningen kan du också vara med och påverka villkoren för dig själv och andra. Du får också medlemsmagasinet Allt om mage, som ges ut fyra gånger om året.

Adress:

Mag- och tarmförbundet
Artillerigatan 6, 1 tr
114 51 Stockholm

Tel 08-642 42 00

www.magotarm.se